

Streszczenie popularnonaukowe

Osoby dwujęzyczne mają zawsze dwa słowa na nazwanie każdego przedmiotu lub pojęcia; każde w jednym języku. W jaki sposób decydują, którego z tych języków mają użyć? Dlaczego **wydaje się, że z taką łatwością zmieniają język** w czasie zwykłej codziennej rozmowy?

Ta przemienność języka osób dwujęzycznych była dotychczas badania z wykorzystaniem zadań nazywania prostych obrazków. Zaobserwowano, że osoby te potrzebują czasu, żeby przejść z jednego języka na drugi. Jednak w codziennym życiu zwykle nie nazywamy obiektów wokół nas bez kontekstu. Często nazwanie przedmiotu to odpowiedź na wcześniej zadane pytanie, np. „lody truskawkowe” to może być odpowiedź na pytanie: „Co byś chciał(a) zjeść?”. Dzieje się tak, ponieważ mówimy po to, aby porozumieć się ze sobą. Celem tego projektu jest wypełnienie istotnej luki w dotychczasowych badaniach na ten temat, poprzez rozszerzenie dociekań o bardziej złożony proces językowy, jakim jest rozmowa. Chcemy zbadać i zrozumieć, **jaki proces zachodzi w naszym umyśle, kiedy zmieniamy język w trakcie rozmowy.**

W rozmowie prowadzonej równocześnie w dwóch językach, każdy z nich może być wykorzystywany w różnym stopniu w zależności od tego, kto z kim w danym momencie rozmawia. Na przykład Polak mieszkający w Krakowie rozmawia ze znajomymi Polakami oczywiście po polsku, ale gdy zostanie zapytany o drogę przez turystę z zagranicy, to w jego umyśle szybko aktywizuje się język angielski. Gdy wszyscy uczestnicy rozmowy znają oba języki, to mogą je dowolnie wymieniać w jej trakcie. W tym projekcie chcemy dowiedzieć się, **w jaki sposób mechanizmy leżące u podstaw zmiany języka dostosowują się do różnych sytuacji konwersacyjnych** tak, aby osiągnąć jak najlepsze porozumienie.

Zmiany w zachowaniu czy podzielność uwagi mają oczywiście miejsce w wielu innych sytuacjach niż tylko w rozmowie dwujęzycznej. Kiedy na przykład jedziemy autostradą, to możemy skupić się na prowadzeniu po niej samochodu, ale podczas jazdy po mieście, gdzie poza autami poruszają się także piesi i rowerzyści, nasza uwaga musi być bardziej podzielna. Będziemy szukać odpowiedzi na pytanie, **w jakim stopniu mechanizmy poznawcze używane w rozmowie osób dwujęzycznych są podobne do tych, które występują w innych czynnościach** wymagających większej podzielności uwagi.

Podsumowując, celem projektu jest zrozumienie: (1) mechanizmów łatwej zmiany języka podczas naturalnej rozmowy osób dwujęzycznych, (2) elastyczności tych mechanizmów w różnych rodzajach konwersacji językowych oraz (3) ich podobieństwa do mechanizmów w sytuacjach pozajęzykowych występujących w życiu codziennym. Osoby badane wezmą udział w różnych eksperymentach, między innymi wykorzystujących metody interaktywnego quizu, w którym proszeni będą o jak najszybsze udzielenie odpowiedzi na pytania dotyczące wiedzy ogólnej lub metodą nazywania obrazków poprzedzoną krótkimi pytaniami po polsku: „Co to jest?” lub po angielsku, „What is this?”. Połączymy zarówno klasyczne, jak i nowatorskie metody, aby zbadać jak osoby dwujęzyczne w naturalnej rozmowie z łatwością zmieniają język dostosowując go do sytuacji i **skuteczności porozumiewania się z rozmówcą.**